

Datum

Yttrande

Adress

August Palms Plats 1

Diarienummer

STK-2018-99

Till

Socialdepartementet

**Remiss från Socialdepartementet - Jämställt föräldraskap och goda upp-
växtvillkor för barn - en ny modell för föräldraförsäkringen (SOU 2017:101)
S2017/07382/FST**

Sammanfattning

Kommunstyrelsen tillstyrker utredningens förslag men lämnar synpunkter på vissa delar av utredningens förslag.

Yttrande

Kommunstyrelsen ställer sig positiv till stora delar av utredningens förslag men vill lämna följande synpunkter. Förslagen ger i huvudsak positiva konsekvenser för barn genom att de ges större möjlighet till en tidig och nära kontakt med fler än en förälder.

Utifrån dagens ojämlika fördelning av föräldrapenninguttag bedömer Kommunstyrelsen att ett borttagande av den nuvarande snabbhetspremien skulle leda till att fler kvinnor i högre utsträckning arbetar heltid mellan graviditeterna. Snabbhetspremien kan försvåra för arbetsgivare att bemanna och planera verksamheten, eftersom det är svårt att veta hur länge en arbetstagare (kvinna) i barnafödande ålder kommer att vara hemma på grund av föräldraledighet. Dessutom får snabbhetspremien den effekten att kvinnor under en, inte sällan, mycket lång period är frånvarande från arbetet, vilket i sin tur riskerar att medföra att de halkar efter i löne- och karriärutvecklingen och därmed tjänar in mindre till pensionen. Snabbhetspremien har även inneburit att många arbetstagare, företrädesvis kvinnor, har valt att arbeta deltid vilket innebär lägre inkomst och lägre pension. Om fler medarbetare arbetar heltid minskar arbetsgivarens rekryteringsbehov. Kommunstyrelsen tillstyrker förslaget.

Eftersom ledighet ska anmälas till arbetsgivaren två månader innan den påbörjas är en möjlig konsekvens av att tillfällig föräldrapenning görs om till vanlig föräldrapenning att den inte sammanfaller med barnets ankomst och hemkomst, om barn inte föds på beräknad förlösningdag. Därmed försvinner hela syftet med dessa dagar då de är till för att stödja just vid förlösning och hemkomst.

Modellen innebär ett sämre inkomstskydd för föräldrar som väljer nedsatt arbetstid fram till barnen fyller 8 år, något som tidigare kunde kompenseras genom uttag av föräldrapenning för att bevara sin sjukpenninggrundande inkomst (SGI). Förslaget riskerar att leda till försämringar av kvinnors ekonomiska situation i högre utsträckning än mäns.

Utredningen berör frågan om ökat behov av kommunal barnomsorg, men bedömer att behovet inte kommer att öka i någon större omfattning då pappor förväntas ta ut fler dagar. Denna bedömning grundar sig på en förväntan om att föräldrars beteendemönster ska styras av modellen för föräldrapenning, vilket är en alltför förenklad analys. Analysen av konsekvenserna för barns och ungas uppväxtvillkor är inte tillräckligt belyst i utredningen. Kraven på tillgänglighet och kvalitet i den kommunala barnomsorgen och fritidshemsverksamheten kan öka både avseende den tid som barnet vistats inom barnomsorg och i förhållande till de mer begränsade möjligheter för föräldrar att ta ledigt i samband med lov och planeringsdagar som i dag utgör förhållandevis många dagar under ett år. Pendling till arbetet ökar alltmer vilket vid föräldrars heltidsarbete ger ännu längre dagar för barn i barnomsorg eller fritidshemsverksamhet.

Utredningen framhåller att om ett barn som är äldre än 18 månader tas om hand i ett familjehem har familjehemsföräldern enbart rätt att reducera sin arbetstid med 25 procent. I de fall barnet har ett stort omsorgsbehov kan detta vara otillräckligt och det bör i ett annat sammanhang övervägas om familjehemsförälders rätt till hel ledighet utan föräldrapenning bör utvidgas. Detta är oklart formulerat, bland annat vad gäller vad som avses med ett annat sammanhang. Kommunstyrelsen efterfrågar ett förtydligande innan beslut om ny föräldraförsäkring fattas.

En utökad möjlighet för en vårdnadshavare att lämna en del av sina egna dagar med föräldrapenning till en annan person bedöms ge ensamstående föräldrar en förbättrad möjlighet att få hjälp och avlastning av en närstående. Det är enligt utredningens mening självklart att endast någon som har föräldrarnas förtroende kommer att få ta del av föräldrapenningen. Detta kan vid placering av barn mot förälders vilja enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) innebära att föräldrar kan hindra att familjehemmet får föräldrapenning, oavsett om det ska jämföras med förälder i dessa sammanhang. En bestämmelse bör införas som möjliggör att socialtjänsten ansvarar för överlåtelse i dessa fall. I annat fall blir dessa kostnader socialtjänstens ansvar och konsekvenserna kan bli att barn som är familjehemsplacerade får mindre tillgång till sin förälder än andra barn. Detta utgör en dubbel belastning för dessa barn.

Kommunstyrelsen anser att i förslaget om skarp gräns för uttag kan finnas en konflikt mellan jämställdhets- och arbetsmarknadspolitiska mål och syftet att skapa goda uppväxtvillkor för barn med tillgång till sina föräldrar. De positiva konsekvenserna överväger på sikt avseende jämställdhet och barns likvärdiga tillgång till båda föräldrar, men en djupare analys utifrån ett barnrättsperspektiv efterfrågas, med en grundligare belysning av både positiva och negativa konsekvenser för barns behov och utveckling i olika åldrar.

Som det nämns i utredningen kommer det att krävas stora beteendeförändringar. Idag tar mammor ut cirka 75 procent av alla föräldradagar. För att förändra denna uppdelning krävs det framförallt en mer jämställd arbetsmarknad. Det kommer att behövas mer än lagstiftning för att förändra beteendet med en delad föräldraförsäkring. Med den föreslagna lagstiftningen med reserverade dagar för varje vårdnadshavare finns det en risk att dagarna inte tas i anspråk hos alla vårdnadshavare. I det läget gynnas inte barnet vilket kan leda till färre antal dagar med vårdnadshavarna för barnet. En noggrann uppföljning över hur ledigheten tas ut av båda parter bör naturligtvis följas och utvärderas.

Ordförande

.....
Katrín Stjernfeldt Jammeh
.....

Sekreterare

.....
Pia Kanold
.....

I ärendet har Liberalerna anmält att de avser lämna in en skriftlig reservation.

I ärendet har Sverigedemokraterna anmält att de avser lämna in en skriftlig reservation.

I ärendet har Moderaterna anmält att de avser lämna in ett särskilt yttrande.